

HARMÓNIA

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja 8. évfolyam • 1. szám • 2024

GYERE VELÜNK VÍZITÚRÁZNI!



Együtt vagyunk a nemzeti park – helyi közösségekkel a természetért

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság új vezetőjeként tisztelettel köszöntöm lapunk olvasóit! A tavasz a látványos változás évszaka a természetben, az idei tavasz pedig különösen aktuálissá teszi a kérdést: vajon mi fog változni most, hogy új igazgató irányítja a természetvédelem helyi szervezetét?

Nos, azt kell válaszolnom erre a kérdésre, hogy elsősorban a nemzeti parkot alkotó negyvennégy település közösségeivel való kapcsolatunk terén szeretnék kölcsönösen előnyös előrelépést elérni. Szélesre szeretném tárni az Igazgatóság kapuit az önkormányzatok, a civil szervezetek, a gazdálkodók és vállalkozások előtt is. Jöjjenek el hozzánk, használják ki az inf-

rastrukturánkban rejlő lehetőségeket! Tartsanak kihelyezett képviselő-testületi ülést, egyesületi közgyűlést vagy vezetőségi ülést előadótérünkben, összekötve bemutatóhelyünk megtekintésével! Szervezzék hozzánk összetartásukat, csapatépítőjüket! Természetesen a helyszíneinken túl magunkat ajánljuk legelsősorban. Engedjék meg, hogy egy-egy ilyen alkalommal mi is bemutatkozhassunk! Elmesélhessük, mivel is foglalkozunk azon túl, hogy szabályokat tartatunk be bizonyos tevékenységek kapcsán. A természeti értékek megőrzéséért és bemutatásáért végzett munkánkat a legtöbben kevésbé vagy egyáltalán nem ismerik, enélkül pedig erősen torz kép él rólunk a településeken. Ismerjenek meg bennünket, társítsa-

nak arcokat a „zöldek”, a „nemzeti park” általánosító fogalmakhoz!

Kezdeményezésünket azzal is szeretnénk megerősíteni, hogy örömmel ajánljuk fel: ha igény van rá, magunk is szívesen elmegyünk a közösségek alkalmaira. Az első lépést már meg is tettük: a Kétvölgyért Egyesület szíves meghívásának eleget téve egy kellemes estét töltöttünk az egyesület tagjaival beszélgetve, kérdéseikre válaszolva, miközben megismertük egymást és kölcsönösen sokat tanultunk. De szorosabbra szeretnénk vonni az együttműködést az iskolákkal is. Februárban a muraközi lóról szóló szakmai programunk kísérő rendezvényeként egy élő muraközi lóval ismerkedhettek az

őriszentpéteri óvodások és iskolások, a Vadon Világnapján pedig majd mi látogatunk el izgalmas előadásainkkal hozzájuk.

Hiszünk benne, hogy ezeken a lépéseken keresztül kapcsolatokat és kölcsönös bizalmat építhetünk, közös célokat és együttműködési lehetőségeket találhatunk, ami előnyére fog válni a természetnek, a közösségeknek, mindannyiunknak!



Dr. Németh Csaba
igazgató

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Gyere velünk vízitúrázni!



A Rába mindenkinek nagyszerű kapcsolódást nyújt, aki vízre száll ezen a kanyargós, vadregényes folyón. Ez az élményt segítünk átélni szervezett, vezetett vízitúráink során.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság és a Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület közös szervezésében felfújható raft csónakokkal indulunk útnak, miután felvettük védőfelszerelésünket – a mentőmellényt –, kezünkbe fogtuk a megfelelő méretű evezőt, és megtudtuk, hogyan is kell elhelyezkedni a raftban. Szakavatott vezetőink tapasztalt rábai kormányosok,



ismerik a folyó minden méterét, a túra során mesélnek a Rába különleges építő-romboló munkájáról, ahogy a leszakadó partfalak mellett elhaladunk, a kavicsátonyokon fészkelő madarakról, a nagy rábai árvízről, és még sok minden másról is.

A túra után mindezeket a Rába csodálatos világa című kiállításban is megtekinthetjük a Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontban. Vízre fel!

Kovács-Mesterházy Viktória
osztályvezető

ÉV VÍZITÚRA ÚTVONALA: A RÁBA A NYERŐ!

Tavaly hirdette meg először a Magyar Vízitúra Szövetség az Év Vízitúra Útvonalát. Hét vízterület indult, közülük a Rába Csörötnek-Csákánydoroszló szakasza kapta a legtöbb voksot. Az útvonal egy éven át viselheti büszkén a címet, és tárt karokkal várja az evezősöket, akik szeretnék megismerni egy igazi vad folyót.

Erős mezőnyben lett győztes a Rába, hat népszerű vízterületet – Csallóközi-Duna, Dunakanyar (Vác-Verőce), Malom-ági Lajta, Ráckevei-Soroksári Duna (Czuczor-sziget kerülés), Szigetköz (Kisbodaki Öreg-Szigeti tó), Túr folyó – utasított maga mögé a versenyben. A szövetség Facebook oldalán lájkolással lehetett voksolni, és a vízitúrázók szavazatai alapján toronymagasan nyert a Csörötnek-Csákánydoroszló szakasz.

Ez a 25-30 kilométer hosszú vízitúra útvonal a Rába legizgalmasabb, legkanyargósabb és legszebb része, igazi technikus evezési élményt nyújt – mondja Bálint László, a Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület elnöke. – A folyó mélysége állandóan változik, egy-egy árvíz jelentősen képes megváltoztatni az összképet: aki adott évben túrázott itt, a következő



esztendőben biztosan nem ugyanazt látja, mert a Rába mindig új, mindig más. Bedőlt fák, meredek szakadópartok, zátonyok színesítik ezt a folyószakaszt, valódi érintetlen, élő vadvíz. Alig látszik rajta emberi hatás, csupán egyetlen híd alatt visz keresztül az utunk.

Október 21-én Csörötneken került sor az ünnepélyes táblaavatóra, ahol jelen volt V. Németh Zsolt, a térség országgyűlési képviselője, miniszterelnöki biztos, államtitkár, Tóth Ákos, a Magyar Vízitúra Szövetség alelnöke, valamint az érintett szakasz településeinek polgármesterei, vízi szolgáltatói, egyesületi vezetői is.



A TÖKéletes tökökös program – JUBILÁL AZ ŐRSÉG FESZTIVÁLJA

Az olajtök és a táj zöld aranya, a tökmagolaj áll a 2004-ben hagyományteremtő szándékkal életre hívott Őrségi Tökfesztivál középpontjában.

A programsorozat azóta elnyerte a Nyugat-dunántúli Régió Kiemelt Kulturális és Örökségturisztikai Rendezvénye címet, és látogatók ezreit vonzza az Őrségbe. Az idei már a huszadik lesz a sorban szeptember 20-22-én. A jubileum kapcsán kérdeztük a szervezőket, hogyan emlékeznek vissza a kezdetekre, milyen maradandó értékeket hordoz és ad át évről évre a vendégeknek a Tökfesztivál.



„Értékeinket adjuk a közösbé”

Albert Attila
polgármester,
Magyarországra



„Fókuszban a természet- ismeret és a népi kultúra”

Kovács-Mesterházy Viktória
osztályvezető, Őrségi
Nemzeti Park Igazgatóság



„Élmény az őrségieknek is”

Lugosi Arnold
polgármester,
Szalafő



„A hagyományok nyomában járunk”

Németh Istvánné Baksa Eszter
polgármester,
Nagyrákos



„Édes gyermekünk a Tökfesztivál”

Ór Zoltán
polgármester,
Óriszentpéter

Magyarországra Község Önkormányzata 2008-ban vett részt első alkalommal az Őrségi Tökfesztivál megvalósításában, majd egy év kihagyás után, 2010 óta vagyunk újra szervező partnerei a rendezvénynek. Állandó helyszínünk a Fő utca 52. szám alatt található Tájház és környéke. Ahogy a péntek Nagyrákosé, úgy a mi napunk a vasárnap. Az esemény nagy közös kínálatát saját helyi értékeinkkel próbáljuk kiegészíteni. Ezek közül kiemelkedik a fazekasság, amivel - az első írásos emlékek tanúsága szerint - 1366 óta foglalkoznak Magyarországon. Ez adja a vezérfonalat és a tematikát, amihez évről-évre egyre több helyi résztvevőt próbálunk kapcsolni. Nincsenek kereskedők és viszonteladók a kínálatban, de itt van mások mellett Edit a saját készítésű maléval, vagy Irma a kemencében sült langallóval, és persze a fazekasaink a portékájukkal, a cserépedényben főtt étek illatával. Végig lehet kísérni az ételkészítés folyamatát és természetesen kóstolni is kell! Számunkra legfontosabb élményt adni, így minden programunk ingyenes. Mi ezzel a családi hangulattal várjuk minden évben a látogatókat.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság ötlete alapján a Régió-fókusz Kht.-vel közösen rendeztük az első Tökfesztivált. Az volt a cél, hogy meghosszabbítsuk a turisztikai szezon, és mivel ekkor érik a táj jellegzetes terméke, az olajtök, erre építettük a programot. Időközben négy önkormányzat csatlakozott hozzánk társ-szervezőként. Saját helyszínünk évek óta az Őrségi Népi Műemlékegyüttes Szalafőn. Itt igyekszünk bemutatni a nemzeti park tevékenységét, a látogatók megismerhetik a régi népi életmódot, építészetet, a töktermesztés hagyományait kapcsolni. Nincsenek kereskedők és viszonteladók a kínálatban, de itt van mások mellett Edit a saját készítésű maléval, vagy Irma a kemencében sült langallóval, és persze a fazekasaink a portékájukkal, a cserépedényben főtt étek illatával. Végig lehet kísérni az ételkészítés folyamatát és természetesen kóstolni is kell! Számunkra legfontosabb élményt adni, így minden programunk ingyenes. Mi ezzel a családi hangulattal várjuk minden évben a látogatókat.

Az Őrség vonzerejét a táj sajátos hangulata, a természeti értékek, tanösvények, látnivalók és a rendezvények együttesen adják. Ha erősíteni kívánjuk a turizmust, önkormányzatoknak, civil szervezeteknek, nemzeti parknak, vállalkozóknak együtt kell gondolkodniuk és dolgozniuk. A Tökfesztivál ilyen szempontból is példaértékű, megmutatja, mekkora erő rejlik az összefogásban. Az elejétől kezdve, 2004 óta a szervezői vagyunk. Tradicionális rendezvény, ami sok látogatót vonz. Része az Őrség imázsának, ahogy az Őrségi Vásár is. Az idei, jubileumi fesztivál még formálódik a fejünkben, de egy biztos: a siker azon is múlik, hogy milyen lesz az időjárás. Akkor élvezhetjük igazán a hangulatát, ha verőfényes őszi napjaink lesznek. Tavaly sikerült, idén is bízunk a szerencsében. A Tökfesztivál azoknak is élmény, akik otthon vannak az Őrségben. Nekem Pityerszerről a gyerekekről jut eszembe, amikor felmászunk a kástura – ami persze tilos volt -, pecáztunk a tókában. Ezt a hangulatot élhetjük át újra mi, helyiek is, kiegészítve persze a vásári komédiával, kézműves kirakodóvásárral, helyi termékekkel.



42 éve rendezzük meg az Őrségi Vásárt, és a bejáratott helyszínnünk örömmel kínálunk fel a Tökfesztivál részére is, ami örökbefogadott rendezvényünk, de édes gyermekünként szeretjük. Sikeres és jó a híre, nagyszerű település- és térségmarketing is egyben, minden évben nagy lelkesedéssel készülünk rá. A kezdetben egynapos, egy helyszínes rendezvény mára kinőtte magát, büszké vagyunk, hogy a szervezői lehetünk. A lebonyolítást közösen vesszük a helyi civil szervezetekkel - az Óriszentpéterért Egyesület tagjai például tökmákos pöröket, kalácsot ettek, a megfőzött aszalt gyümölcsök levét itták, történeteket mondtak, beszélgettek, énekeltek munka közben. Ezt szeretnénk bemutatni a messziről jött látogatóinknak, hogy megismerjék a hagyomány valódi gyökereit. Idén is lesz igazi, köpesztzeni való tökmag, mese, nóta, jó hangulat, az asszonyok tökök ételét sütnek-főznek. Még nem tudjuk pontosan, mi készül, de tökök-mákos rétest biztosan lehet majd kóstolni!

AKTÍV RÁBA
SZÖVETSÉG





Védendő famatuzsálemek és biotópfák

Minden famatuzsálem biotópfá, de nem minden biotópfá matuzsálem. Az erdők biológiai sokszínűsége szempontjából mindkettőnek fontos szerep jut, ezért óvni kell őket. Ennek érdekében szemléletformáló lakossági akcióprogramot indított és bemutatókat is tervez az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság.

A famatuzsálemek idős, te-rebélyes faegyedek. Koruknál fogva is értékesek, emellett mikroélethelyeket tartalmazhatnak, ahogy a biotópfák is, amelyek azonban nem feltétlenül öregek. Természetvédelmi szempontból mindkettő kiemelt értékkel bír. Ágaik közt galylevél-fészkek találhatók, odúikban madarak fészkelnek, leváló kérgük alatt denevérek bújnak meg, gyökereik közt kismamók találnak rejtekhelyet.

Az Őrségi erdőkben a korábbi gazdálkodási formák miatt ritka kincs a famatuzsálem és a biotópfá, a meglévő kevés egyedet az igazgatóság munkatársai adatbázisban rögzítik, és szűrőpróbaszerűen ellenőrzik az állapotukat. Eltűnésük nagy veszteség lenne az életközösség számára, ezért védendőek. A biotópfákat fakitermelés előtt TV (természetvédelem) felirattal jelölik meg, nehogy a fejszék áldozatává váljanak. A matuzsálemek megóvására városi környezetben a helyi védetté nyilvánítás a legjobb eszköz, az erdőben azonban illyesmire nincs lehetőség, de nem is nagyon kell - természetes folyamat a koros egyedek kiszáradása, pusztulása, ám ezek elenyészése is rendkívül hasznosak, hiszen lebontó-folyamato-



kat végző xilofág rovarfajoknak biztosítanak táplálékot.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság tavaly a Madarak és fák napja alkalmából „Mutasd meg a famatuzsálemed!” címmel lakossági akcióprogramot indított. Bárki beküldheti az általa fellelt öreg egyed lelőhelyét és fotóját, az Igazgatóság hivatalos honlapján keresztül (Segítünk menüpont/Önkéntesség), ezzel is hozzájárulhat a megóvásához. Ismeretterjesztő céllal tervezik továbbá olyan ikonikus faegyedek cikksorozatban történő bemutatását a nagyközönségnek, mint a Jeli Arborétumban nemrég kidőlt Ambrózy-bükk vagy Szalafőn a Gatter Fogadónál álló kocsányos tölgy.

SZLOVÉN DELEGÁCIÓ az Őrségi Nemzeti Parkban



A gyepek megőrzéséért tett erőfeszítéseinkről osztottuk meg tapasztalatainkat.

A közelmúltban a Herman Ottó Intézzel közösen szervezett terepbejáráson fogadtuk a szlovéniai Natura 2000 gyepterületek fejlesztését célzó, LIFE IP NATURA.SI projekt 27 munkatársát. A találkozón bemutattuk a Natura 2000 gyepekre vonatkozó

kezelési elveket és előírásokat, a gazdálkodók számára elérhető támogatási és kompenzációs lehetőségeket.

A résztvevők első kézből, egy szalafői gazdálkodótól hallhattak a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterületeken való mindennapi gazdálkodásról, a nemzeti park munkatársaival való együttműködésről. Bemutattuk

a Contracts 2.0 elnevezésű projekt keretében kifejlesztett gyepterület-értékelő módszert, amely egy merőben új, a merev szabályok betartása helyett a megőrzött természeti értékekre összpontosító támogatási rendszer alapjait teremtette meg. Megosztottuk tapasztalatainkat két hazai LIFE projekt (a GRASSLAND HU LIFE IP és a LIFE Metamorphosis) megvalósításáról: beszámoltunk a cserjesedés és az inváziós magas aranyvessző visszaszorítása, valamint a kiemelten értékes lepkefajok védelme terén elért eredményeinkről.

Dr. Szépligeti Mátyás
botanikus

Fotó: Szelenyi Balázs,
Herman Ottó Intézet

A LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) projekt az Európai Unió LIFE Programjának támogatásával valósul meg.

TERMÉSZETVÉDELMI ÖNKÉNTES TÁBOR A SZŐCEI-LÁPRÉT MEGŐRZÉSÉÉRT

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság is részt vesz az egész országra kiterjedő Grassland-HU LIFE integrált projekt megvalósításában, amelynek célja a pannon gyepek megőrzése. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. által koordinált programban kiemelt figyelem irányul a gyepek értékeinek nagyközönséggel való megismertetésére.

2023 márciusában elhatároztuk, hogy szervezünk egy önkéntes tábor a nemzeti park fokozottan védett területén, a Szőcei-lápréten. A láprétek fenntartásában elengedhetetlen azok természetvédelmi kezelése, például a legeltetés vagy a kaszálás. A lekaszált növények gépekkel történő ösz-

szeszedése és lehordása csak erős taposás árán lehetséges, ezért a munkát kézi eszközökkel tanácsos elvégezni. Ehhez vártuk segítők jelentkezését. Július elejére összeállt az ország minden tájáról egy 25 fős társaság, és elkezdődhetett az egyhetes szénagyújtó tábor.

Már az érkezés után biztató volt látni, hogy az eltérő érdeklődésű és életkorú emberek milyen remek hangulatban beszélgettek egymással. A kora reggeli ébresztő után a csapat nagy lendülettel látott neki a feladatnak, a lekaszált széna gyors ütemben tűnt el egy-egy helyszínről. Igazi közösségigé szerveződtek már első nap, egymást segítve, fáradhatatlanul dolgoztak, és még jól is érezték magukat közben.

Segítségükért cserébe az ingyenes étkezésen kívül programokat szerveztünk, hogy megismerjék az Őrségi táj flóráját, faunáját, kul-



turális nevezetességeit. Másnap pedig ugyanúgy felkeltek, folytatták a munkát irigylésre méltó kitartással és hozzáállással.

Köszönet illeti őket, hogy idejüket és erejüket nem kímélve segítettek a Szőcei-láprét értékeinek megmaradását. Mert kell egy csapat! Egy olyan csapat, mint amilyen ők voltak. Nagyon reméljük, hogy lesz folytatás...

Takács Katalin
Gyepvédelmi Tanácsadó
Szolgáltató koordinátor,
Herman Ottó Intézet
Nonprofit Kft.



Fehér gólyák látványgyűrzése Kőszeghegyalján és az Őrségben

A nemzeti park igazgatóságok és az MME munkatársai minden nyáron felkeresik a fehér gólyák egyes fészkeit, hogy meggyűrűzzék a fiókákat. Erre általában június közepén kerül sor, amikor a fiatal madarak már elég nagyok ahhoz, hogy átessenek a jelölésen.

A felhelyezett gyűrűk egyfajta „személyi igazolványok”, azokon egyedi betű- és számsor szerepel. A madárgyűrűzés tudományos célú tevékenység, amelyre azért van szükség, hogy a megjelölt madarak későbbi megfigyelései alapján egyre többet tudjunk meg az életükről, szükségleteikről. A fehér gólyák esetében a bal lábra egy tartós fémgűrűt, a jobb lábra egy messziről is könnyen leolvasható nagyobb műanyag gyűrűt helyezünk fel. A fészkek alá hozott fiókák jelölését az érdeklődők testközelből nyomon követhetik.

2023 nyarán három régióban zajlottak látványgyűrűzések Vas vármegyében, ebből két helyszínen, Kőszeghegyalján és az Őrségben Igazgatóságunk munkatársai szervezték és végezték a jelölé-



védelmi őr kollégánk azonosította a határátkelő melletti tarlón. A összesen 39 fióka gyűrűzését mintegy 240 érdeklődő kísérte figyelemmel. Ezúton is köszönjük az áramszolgáltató segítő közreműködését, nélkülük nem volna lehetséges a program lebonyolítása.

Másfél hónappal az akciót követően meg is érkezett az első távoli visszajelzés: augusztus közepén Letenyénél látták az egyik Csákánydoroszlóban megjelölt gólyánkat. A madarat természet-

Harsányi Krisztián
tájegységvezető

TANTEREMBE KÖLTÖZTÜNK



A 2022/2023-as tanévben először hirdettük meg a Tanterembe költözik az Őrségi Nemzeti Park környezeti nevelést célzó programunkat. Vas vármegyei általános iskolákat látogattunk meg februárban és márciusban.

A kitelepülés nagy népszerűségnek örvendett, összesen 17 iskolába, 1211 diákhoz jutottunk el első-től a nyolcadik osztályig.

Az Őrség élővilága társasjáték segítségével ismertettük meg a gyerekeket a jellegzetes élőhelyekkel, növény- és állatvilággal. Megne-

veztek és elkülönítettük a színe-sebbsé színesebb természetes és mesterséges élőhelyeinket: lápok, erdőket, virágos réteket, kaszálógyümölcsösöket, vízfolyásokat, tókákat, lakóházakat és közvetlen környezetüket, valamint az úthálózatokat. Ezekből a gyerekek egyedi tájat hoztak létre. Miután megismerkedtünk az egyes élőhelyekkel, különböző növény- és állatfaj-korongokat kaptak a gyerekek, melyeket a megfelelő helyekre kellett tenniük. A foglalkozás végére egy csodálatos élőhelyet kaptunk, gazdag élővilággal! Összegzésként

Berdárné Lajos Anna
természetiskola vezető,
Őr-Hoffmann Eszter
környezeti nevelő



Természetismereti vetélkedő

Négy írásbeli fordulóból álló online természetismereti vetélkedőt szerveztünk a 2022/2023-as tanévben a Vas vármegyei általános iskolák felső tagozatosai részére. A négyfős csapatok különböző témakörökhöz kapcsolódó feladatokat oldhattak meg.

Döntőbe jutott iskolák és csapatnevek:
– Nádasdi Széchenyi István Általános Iskola – Nádasdi baglyok
– Szent Gotthárd Általános Iskola és Gimnázium Magyarlak-Csörötnék Általános Iskola – Fűrge csellék
– Boldog Brenner János Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely – Alpakák
– Dr. Tolnay Sándor Általános Iskola, Gyöngyösfalu – Gyöngy-szemek
– Paragvári Utcai Általános Iskola, Szombathely – Cinegék (nem tudtak megjelenni a döntőben)

Minden egyes csapatnak és felkészítő tanáraiknak köszönjük a kitartó munkát!

Berdárné Lajos Anna
természetiskola vezető



30 éve védett a kőszegi Alsó-rét



Amikor az ember számba veszi, mi változott az életében harminc év alatt, milyen eredményeket tud felmutatni, emlékek sora, képek és érzések sokasága elevenedik meg a fejében és a szívében. Mérlegre teszi, mi lett jobb és mit veszített, de a lényeg mégis az útközben megélt élményekben rejlik.

Ha a kőszegi Alsó-rét három évtizedre hivatásos természetvédőként tekintünk, látunk megannyi kellemes napot és számtalan megoldandó feladatot. Terveket, amelyeket megvalósultak, és terveket, amelyek megvalósulásának mi álltuk útját. Honnan indultunk? A területet 1993 novemberében természetvédelmi oltalom alá helyezték. Innentől a Kőszegi Táji Védelmi Körzet részévé vált a Gyöngyös-patak és az azt övező rét - helyesebben

réték -, ami Kőszegtől Doroszlón át Lukácsházáig mintegy 160 hektáron terül el. Olyan élőhelyekkel és természeti kincsekkel, mint a fehér sáfrány, a zergeboglár, a szibériai nőszírom, a vérfű-hangyaboglárka, a berki tücsökmadár, a haris vagy a vidra. Ezen értékek később - az ezredfordulón - európai uniós védelmet is kaptak. Az utóbbi években újabb fajok jelenléte igazolódott, mint az itt költő füleskuvik, a színes tollazatú karmazsinpirók és az égerfák ligetei alatt növő éger-tinóru. Földvásárlások nyomán egyre több ingatlan került az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyón-

kezelésébe. Néhány éve a terület nagymértékben átalakult: megcéloltuk az időközben cserjésedett területek visszaállítását gyepekké, ami egy hosszabb távú folyamat, így eredménye a későbbiekben várható. Ennek köszönhetően ismét szarvasmarhák legelnek a Doroszlói-réteken. Az egykor lecsapolt területen az árkok betemetésével elárasztásos, vizes élőhelyeket alakítottunk ki, amelyeket a jövőben továbbiakkal szeretnénk bővíteni.

A fentiekén túl feltehetjük a kérdést magunkban, vajon mit jelentett régen, és mit jelent ma a rét



a városi és a hegyaljai ember számára? Miként viszonyulnak a helyi lakosok egy olyan területhez, amely közvetlen lakókörnyezetük része. Értéknek látják-e azt, amit mi, szakemberek annak tartunk? Részé-e az ő életüknek, van-e bármiféle érzelmi kötődésük a helyhez? Harminc évvel ezelőtt minden bizonnyal inkább csak azok a földbirtokosok tudták, hol van az Alsó-rét, akiknek tulajdonrészük volt benne. Ma már az óvodás korosztálytól a nagyszülőig az emberek jó része kedves emlékeket idéz fel magában: ismerik a rétet, szeretnek itt csatangolni és évről évre új

játékokat kipróbálni. A Madarak és fák napja alkalmából újtjára indított *Miénk itt a rét!* rendezvény nemcsak helyi hagyománnyá érett, hanem a vármegye legnagyobb természetvédelmi programjává nőtte ki magát. Ma már nemcsak az imádkozó sáskák, lábatlan gyíhek és mogyorós pelék otthona a Rét, hanem a játékos vetélkedő helyszínéként gyerekek, felnőttek otthonává is vált. És nem ez az igazán egyszerű a Rét létének e rövidke történetében?

Kőrödi Blanka

természetvédelmi területfelügyelő

Vasi Természetvédelmi Konferencia 2023

Tavaly novemberben újra közös konferenciát szerveztünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas Megyei Helyi Csoportjával Kőszegen. A hagyományosan kétfévente tartott rendezvény a megye hivatásos és civil természetvédőinek legfontosabb seregszemléje.

A rendezvény lehetőséget kínál a legfrissebb tapasztalatok, terapi élmények megosztására, illetve a személyes találkozásokra, az évekkel, évtizedekkel ezelőtt megkezdett szakmai és baráti beszélgetések folytatására. A nap során 14 érdekes és színvonalas előadás hangzott el változatos témákban. A leg-

több prezentáció a madarakról, azok védelméről, állományaik felméréséről, illetve a madárgyűrűzésről szólt. Helyet kaptak a programban a rákok, kérészek, gyíkok és természetesen a növények is, de agrártámogatásokról, gyümölcsfákról és a szőlőhegyek természeti értékeiről is szó esett.

A rendezvényt nagy érdeklődés kísérte, 55 fő vett részt a tanácskozáson, ami nagyszzerű visszajelzés arra vonatkozóan, hogy ezekre a találkozásokra igény és szükség van. 2025-ben folytatjuk!

Harsányi Krisztián
tájégségvezető



HARKÁLYVÉDŐK TÁBORA a Kőszegi-hegységben

Tavaly márciusban immár második alkalommal rendezték meg a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Harkályvédelmi Szakosztályának harkályismereti és harkálymegfigyelő táborát, a Harkály Camp-et. A háromnapos rendezvénynek ezúttal Kőszeg adott otthont, ahol igazi tavaszi időjárás és változatos programok várták a 16-28 éves fiatalokat. A tábor az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével valósult meg.

Az érdeklődők az első napon megtekintették a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot, és bepillantást nyertek a Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpont tevékenységébe. Másnap természetvédelmi örök szakvezetésével, két csapatra osztva járták be a Kőszegi Táji Védelmi Körzet holt faanyagban leggazdagabb, így harkályfajokban leginkább bővelkedő erdőit. A túrán a gyakoribb nagy



fakopáncs és zöld küllő mellett távcsövek elé került közep fakopáncs, fekete harkály, hamvas küllő, illetve hazánk legritkább, ezért kiemelt természetvédelmi oltalom alatt álló harkályfaja, a fehérhátú fakopáncs is.

A terepi foglalkozások mellett a tábor résztvevői szakmai előadásokat hallgattak – többek között az Igazgatóság működésével – a térség védett természeti terü-

leteivel, az Európai Bölcny Projektrel és az erdei mikroélelhelyek jelentőségével kapcsolatban. A tartalmas szakmai beszélgetések mellett vetélkedőn mérhették össze tudásukat a táborozók, hogy aztán élményekkel és tapasztalatokkal gazdagodva hagyják maguk mögött az Alpokajlalt.

Kutschi Péter

természetvédelmi területfelügyelő

A természet védelmét, szeretetét hirdetik

Ismeretterjesztő foglalkozások tanteremben, tanösvényeken és bemutatóhelyeken, gyalogtúrák szakszerű vezetéssel, nyári napközis tábor és természetiskola. Szerteágazó tevékenységükkel minden korosztályt igyekeznek megszólítani, hogy minél többen megismerjék a csodálatos Őrségi táj értékeit. Bemutatkozik az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Osztálya.

A környezeti nevelést a legkisebektől kell kezdeni, hogy felnőve már hasznos ismeretek birtokában, érzékenyebben forduljanak a természet felé. Ám éppúgy folytatni érdemes a felnőttek, valamint az idősebbek körében is, ennek egyik formája az ökoturizmus. Mindkét terület fontos – napjainkban egyre inkább –, nem véletlen, hogy az Igazgatóság e feladatok elvégzésére, koordinálására külön osztályt szervezett, ahol Kovács-Mesterházy Viktória vezetésével tíz munkatárs dolgozik. – Ökoturisztikai feladataink közt szerepel a bemutatóhelyeken való

munkavégzés és a nemzeti park szálláshelyeivel kapcsolatos tevékenység. 22 tanösvényünk van, tourinform irodánkban információt nyújtunk az Őrségi szolgáltatásokról, turisztikai lehetőségekről, például túraútvonalakat ajánlunk. Rendezvényeket szervezünk, rendszeresen tartunk kézműves és természetismereti foglalkozásokat, szakvezetéssel kalauzoljuk látogatóinkat a kulturális és természeti értékkel bíró helyszíneken – sorolja az osztály feladatkörének elemeit Kovács-Mesterházy Viktória.

Az ökoturisztikai tevékenység mellett a másik pillér a környezeti nevelés. Kapcsolatot tartanak a környékbeli óvodákkal, iskolákkal, csatlakoznak az oktatási intézmények téma- és projekteteihez, segítékednek a jeles napokhoz kötődő környezeti nevelési programokban, gyerekcsoportokat látoln vendégül a bemutatóhelyeken. A *Tantermedbe költözik az Őrségi Nemzeti Park* című programban pedig az Igazgatóság környezeti nevelője tart rendhagyó tanóra ke-



retében természetismereti foglalkozást az iskolában, egy Őrségről szóló társasjáték segítségével.

– Természetiskolánkban három és öt napos minősített programmal várjuk az általános iskolásokat, és már zajlik a természetóvodai koncepció kidolgozása is. Napközis nyári táborunk – a Tarkalepke Tábor – elsősorban a környékbeli gyerekeket szólítja meg. Tavaly három

turnust szerveztünk, ez idén is így lesz. Büszkék vagyunk a népszerűségére, szájról szájra terjed a híre. Már vannak visszatérő vendégeink, de mindig jönnek újak is. A gyerekek lelkesek, öröm velük dolgozni!

Az osztályhoz tartozik az üzemeltetési részleg is. Egy gondnok és egy takarító munkatárs dolgozik azért, hogy a látogatókat tiszta, rendezett környezet fogadja.

– Célunk, hogy minél több ember lelkében elültessük a természet-szeretet és a természetvédelem magocskáját. Szeretnénk megtanítani gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt, hogy milyen fontos odafigyelni a körülöttünk lévő természetre, hogy mennyi értéket hordoz magában az Őrség, és ha itt már látták, tanulják meg észrevenni a saját környezetük kincseit is!

ÁLLATI JÓ NAP Csákánydoroszlón

Rendőrök, polgárőrök, természetvédelmi örök gyűlekeztek egy szép, napos, őszi szombaton a csákánydoroszlói Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontnál. Minden évben október 4-én – Szent Ferenc napján – tartják az Állatok világnapját. Igazgatóságunk tavaly csatlakozott az Állatvédelmi Témahéthez, melynek célja a felelős állattartás népszerűsítése.

Kutyás engedelmisségi és őrző-védő bemutatóval, robbanó-

szer-keresséssel indult a délelőtt, amelyre rengeteg környékbeli család volt kíváncsi. A Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Alosztályának munkatársaitól a gyerekek játékos formában tanulhattak a felelős állattartásról. A felnőttek ismeretterjesztő előadásokból megtudhatták, mi a különbség a vadmacska és a házi macska között, a kérdésekre állatorvos válaszolt. A délután kutyaájsport-bemutatóval folytatódott: Gruber Ágnes kollégánk mudijával, Ércessel az



agility-hez hasonló Hoopers rejtelmeibe avatott be minket. A nap végén Csikas, a nádi farkas húzta ki a totó nyertesét, aki a kőszegi Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontba nyert családi belépőt.

Köszönjük a közreműködést a Kör-mendi Kutyasport Centrum Kántor és Csupati Kutyaiskolának, Sebők Győző körzeti megbízottnak, a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Alosztály munkatársainak és dr. Csütörtöki Attila állatorvosnak.

Tüske-Csáky Júlia
közönségkapcsolati munkatárs



ÚJ, ZÖLD KÖNTÖSBEN A PÜNKÖSDÖLŐ PITYERSZEREN



Miért zöld? Felmerült egy természetközeli, csendesebb, családiasabb rendezvény ötlete, amely nem a hangos zenéről és a csillogó-villogó játékokról szól, hanem a lassú turizmust támogatja, a programok inkább a megtapasztalást és az élményt helyezik a középpontba.

Napsütéses májusi napon tartottuk első Zöld Pünkösödünket Szalafő Pityerszeren. Nyitásként a kilenc magyar kutyafajtával ismerkedhettünk, majd a vállalkozó kedűek 15 km-es erdőismereti túrán vehettek részt, de tanulhattunk vadon termő gyógynövényekről, lepkét foghattunk, megismerkedhet-

tünk Csikasszal, a nádi farkassal, megcsodálhattuk az európai bölényeket is, és természetesen a pityerszeri tárlatvezetés sem maradhatott ki a programból. Amíg a gyermekek a kézművessarokban foglalatzkodtak, addig a szülők ismeretterjesztő előadásokat hallgathattak és természetfilmeket nézhettek.

Hálával tartozunk a Magyar Madártani Egyesület Ifjúsági Tagozatának, az Állatvédők Vasi Egyesületének és a bemutatott magyar kutyafajták tulajdonosainak, tenyésztőinek, hogy színesítették a programunkat. 2024-ben hasonló elvek mentén „zöldítjük” tovább a Pünkösödöt!

Tüske-Csáky Júlia
közönségkapcsolati munkatárs



Természeti kalendárium

JANUÁR

FEBRUÁR

MÁRCIUS

ÁPRILIS

MÁJUS

JÚNIUS

Kékes rétiheja (Kondorfai rétek)

Tavaszi tőzike-virágzás (Körmend, Dobogó-erdő)

Kockás kutyuliliom-virágzás

Farkasboroszlán-virágzás (Gyántászkó útja tanösvény – Apátistvánfalva)

Agárkosborvirágzás (Őrségi Népi Múemlékegyüttes melletti rét, Kétyvölgy kilátó)

Gyümölcsfavirágzás (Őriszentpéter, Csörgőalma gyümölcsöskert)

Sárgásállom-virágzás (Sárgállom tanösvény)

Zergeboglár-virágzás (Szöce tőzegmohás láprét)

Keleti rablópille (Sárgállom tanösvény, Orfalu)

Nagytűzlepke-repülés (Keszterőzéri Vendégház, Szala menti tanösvény)



Fotó: Bílek Ferenc

NEM MINDENNAPI ÚTITÁRS A FEDÉLZETEN

Híresek az Őrségi Nemzeti Park európai bölényei. Sokan kifejezetten miattuk kirándulnak a környékre, hiszen élmény látni a hatalmas állatokat a közelben legelészni. De vajon hogyan kerülnek a bölények az őrségi rétekre? Persze nem az égből pottyannak, oda kell őket szállítani. A majorsági dolgozóknak nagy tapasztalata van már féltonnás példányok utánfutóra terelésében és utaztatásában.



tíz jó kondiban lévő ember, nagy odafigyelés és éles reflex kell. Minden egyes szállítás tanulsággal szolgál, de komoly probléma szerencsére még nem adódott.

Ha a bölény felkerült az utánfutóra, igyekeznek egy lendülettel hazahozni. A városi közlekedéssel járó hirtelen gyorsítást, fékezést próbálják kerülni, nehogy a bölény idegessé váljon. Egy-egy váratlan szíréna- vagy dudaszó is megijesztheti, ilyenkor rázza, lökdösi az utánfutót. Az autópálya egyeneses tempójától, zajától azonban hamar megnyugszik.

– Kifejezetten bölények szállításához gyártattunk egy megerősített, zárt utánfutót. Teljesen biztonságos, az állat nem tud sem kitörni, sem magában kárt tenni, és igyekszünk kényelmessé is tenni: szalmával, fűrészporrall kibéleljük, szénát, vizet helyezünk be – mondja Mesics László. – Kétféle technikával juttathatjuk a bölényt a szállítójárműre. Vagy elbódítjuk és egy rakodógép kanalába helyezve, kötelek segítségével az utánfutóra húzzuk, vagy éber állapotban feltereljük egy karamélemből épített „folyosó” segítségével. Ehhez legalább



Érkezés után a nagy karám kisebb, elkerített részébe parkolnak az utánfutóval, lenyitják az ajtaját, és megvárják, míg az állat saját maga lejön. Általában hamar elhagyják a szállító járművet, ám a legutóbbi alkalommal a bölény egy egész napot a platón töltött, mielőtt lesétált. A frissen érkezett példányt 30 napig karanténban tartják, és ha az állatorvos mindent rendben talál nála, a többiek közé engedhetik.

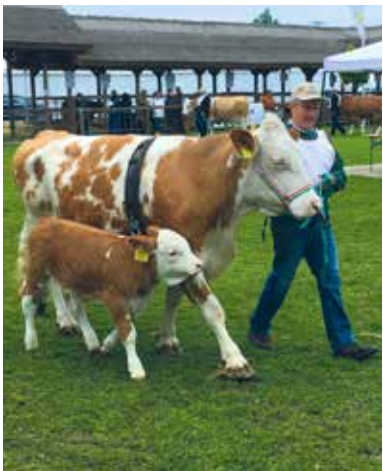
Sikerrel mutatkoztak be MAGYARTARKA SZARVASMARHÁINK

Hazánkban számos színvonalas állattenyésztési és mezőgazdasági kiállítást rendeznek, amelyeken az Őrségi Nemzeti Park is képviselti magát már közel húsz esztendeje. A „megmérettetéseken” sok kisebb-nagyobb tenyészet jelenik meg az ország egész területéről. Az állatokat szakmai zsűri értékeli fajtára szabott szempontok alapján. Szarvasmarháinkkal tavaly részt vettünk a hódmezővásárhelyi és a kaposvári kiállításon is.



A XXX. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokon tavasszal Hódmezővásárhelyen magyar-tarka húshasznosítású borjas tehén kategóriában Őri Himes (32828 1116) tehenünkkel és március végén született bika borjával szerepeltünk. Negyedik helyezést értünk el, méltán híres törzstenyészetek előzték meg minket. A kiállításon több dolgozónk is részt vett, akik sok új szakmai érdekességet láttak, hallottak, valamint megismerkedtek a többi magyar-tarka tenyésztővel. Ki kell emelni az osztály állatgondozóinak munkáját, akik a kiválasztástól a betanításon át egészen a szakszerű felvezetésig dolgoztak az egyedekkel.

Ősszel részt vettünk a Kaposvári Állattenyésztési Napokon is, szintén „Hímessel” és az akkor már nem is olyan kicsi borjával. Szoros versenyben harmadik helyezést sikerült elérnünk.



Büszkék vagyunk a tavalyi év eredményeire! A jövőben is tervezzük megjelenni a szakmai rendezvényeken, ahol az elismerések mellett értékes tapasztalatot is gyűjtünk. Célunk és motivációnk, hogy a dobogó legfelső fokára kerüljünk.

Bízunk abban, hogy szorgalmas munkánk meghozza gyümölcsét!

Mesics László
mb. tájegységvezető

RÖNKHÚZÁS MURAKÖZI LOVAKKAL

Felkérést kapott az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, hogy vegyen részt egy lovas fogattal 2023. február 18-án az apátistvánfalvai rönkhúzáson. A farsangi mulatságra két muraközi csődörrel érkeztek. Az állatok jól viselték a többórás programot, pedig zene, kereplő, de még légvédelmi szíréna is szólt körülöttük.

Jártak már a nemzeti park lovai falunapon, lovas napon, de rönkhúzáson még soha. Tavaly farsangkor ennek is eljött az ideje: a Vendvidék hagyományos mulatságára kaptak

meghívót. Két muraközi tenyészmént választottak a feladatra, számukra nem idegen fogatot húzni, hiszen robusztus igásállatok. Az volt a dolguk, hogy saját hintóval a bírót és a papot szállítsák a maskarás menetben. A lovakat és a fogatot is szalaggal, virággal díszítették fel az ünnepi alkalomra.

Jóval korábban érkezünk a rendezvény helyszínére, mentünk a lovakkal pár kört, hogy szokják az ajtaját, és megvárják, míg az állat saját maga lejön. Általában hamar elhagyják a szállító járművet, ám a legutóbbi alkalommal a bölény egy egész napot a platón töltött, mielőtt lesétált. A frissen érkezett példányt 30 napig karanténban tartják, és ha az állatorvos mindent rendben talál nála, a többiek közé engedhetik.



Kollégáink sok dicsőretet kaptak lovat tartó, lovakat ismerő emberektől, hogy mennyire jól kezelték az állatokat ebben a nem mindennapi helyzetben. Számunkra természetes, hogy nem bántjuk a lovakat. A szavak és a simogatás mellett van még egy jól bevált praktikánk a lovak nyugtatására: mindig van a zsebünkben jutalomfalat! Alma a kedvenc csemegéjük, amíg azt ropogtatják, akár ágyú is döröghet körülöttük.

IFJÚ KÓCSAGŐREINK találkoztak

Tizedik alkalommal rendezték meg tavaly az Ifjú Kócsagőr Programot. A jubileumi év alkalmából találkoztunk szerveztünk azok számára, akik Igazgatóságunknál teljesítették kététhes gyakorlati idejüket.

Az elmúlt tíz évben összesen huszonhárom 18-24 év közötti fiatal döntött úgy, hogy eltölt két hetet az Őrségi Nemzeti Parkban, és közelebről megismerkedik a természetvédelmi örök minden napjaival. Részt vettek a védett növény- és állatfajok megfigyelésében, felmérésében, az értékes élőhelyek kezelésében, állatok

mentésében, természetvédelmi problémák megoldásában.

Közülük tizennégyen jöttek el a találkozóra, amit 2023. szeptember 8-10-én tartottunk. A pénteki vendégváró estét követően szombaton vízre szálltunk, Rábagyarmat és Csákánydoroszló között a Rába vadregényes szakaszán tettünk izgalmas túrát. Megfigyeltük a páratlan madárvilágot és az egy hónappal korábbi árhullám építő-romboló munkáját.

Vasárnap Őriszentpéter és Szalafő között barangoltunk a Szalápataki menti réteken. A kora



őszi estéket a tábortűz mellett töltöttük, ahol jó társaságban, kellemes hangulatban idéztük fel az elmúlt évek legemlékezetesebb pillanatait.

Külön öröm, hogy több kócsagőrünk a szakmában helyezkedett el, és mindenki megőrizte a természet iránti rajongását. Köszönjük minden résztvevőnek, hogy újra ellátogattak hozzánk, és továbbra is szeretettel várjuk a lelkes fiatalokat, akik érdeklődnek a természeti értékek megőrzése iránt!

Tóth Mihály
természetvédelmi területfelügyelő

Fotós:
Borián Tímea, Szekeres Zsófia

MOZGALMAS ELSŐ ÉV A LIFE METAMORPHOSIS PROJEKTBEN



A pályázatban 2023-ban négy nappali lepkefaj élőhelyének javításával és az ezzel kapcsolatos tapasztalatok megosztásával foglalkoztunk.

Az európai jelentőségű hangyapogóérdekében több, mint 20 hektár saját gyepünkön vettünk be számukra kedvezőbb kaszálási módszereket Kondorfán

és Őriszentpéteren. Kaszálatlan területek meghagyásával gondoskodtunk arról, hogy a lepkéknek elegendő táplálkozóhelyük maradjon. A gyomos foltok kétszeri kaszálásával pedig növelni fogjuk a számukra alkalmas élőhelyet.

A kipusztulással veszélyeztetett lápi tarkalepke esetében ugyanezt 7 hektáron végeztük el Magyar-szombatfán és Orfaluban, sokszor kézi erővel, hogy az összes hernyót megóvjuk. További 9 hektáron együttműködési megállapodást kötöttünk a tulajdonosokkal, akik vállalták, hogy lepkebarát kezelést alkalmaznak. Fáradozásukat és kieső bevételeiket támogatással kompenzáltuk. Az alsószőlőki és szakonyfalui üde erdők rejtett életmódú fajának, a sápadt szemeslepkének az élőhelyén lékek kialakításával segítjük a hernyóik által fogyasztott rezgőszálak terjedését. 12 erdőrészletben 34 m³ fát távolítottunk el.

Az Európai Unió társfinanszírozásával

Élőhelyfejlesztési beavatkozásainktól lepkéállományaink gyarapodását várjuk. Felmértük őket a projekt első évében, és ezt a végén, 2028-ban is megismételjük. Az élőhely-kezelési tapasztalatokat átadására júliusban Szalafőn rendeztük meg a IX. Országos Lepkés Találkozót. Az ország lepkévédelemmel foglalkozó szakembereivel együtt kerestük a legjobb megoldásokat az Őrség lepkéfaunájának megőrzésére.

Várjuk az érdeklődők jelentkezését vezetett lepkemegfigyelő túráinkra. Részletek az Őrségi Nemzeti Park honlapján.

Bedenek Tamás
zoológus

LIFE Metamorphosis
(101074487-LIFE21-NAT-SK)



DIÁKOK ÉS ÖNKÉNTESSÉG

Tavaly szeptemberben immár negyedik alkalommal érkeztek a Perintparti Sző-Fogadó Szombathelyi Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és AMI 10. osztályos tanulói az Őrségi Nemzeti Parkba, kététhes természetvédelmi kezelői gyakorlatukra.

A több éve tartó együttműködés keretében kollégáink szakmai ismereteket adtak át a diákoknak, akik megismerhették a természetvédelmi munka gyakorlati oldalát és céljait.

Reméljük, ha a gyakoronokok később visszatérnek, maguk is megtapasztalják munkájuk eredményét. Addig is évről-évre várjuk csoportjaikat az újabb közös munka érdekében!

Baráth Norbert
természetvédelmi területfelügyelő

MINISZTERI ELISMERÉS KOLLÉGÁINKNAK



A Föld Napja, április 22. alkalmából dr. Nagy István agráriminiszter kitüntetésben részesítette kollégáinkat.

Pro Natura Emlékplakettet vehetett át dr. Szentirmai István (balról), az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Természetmegőrzési Osztályának vezetője a gyepes és erdős élőhelyek, a kisvízfolyások értékei, a nappali lepkék és a hagyományos gyümölcsök megőrzése érdekében végzett áldozatos munkájáért.

Miniszteri Elismerő Oklevelet kapott Góczán Éva, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrre a Csörnőc-menti Őrkerületben végzett kiemelkedő szakmai munkájáért, valamint Németh Richárd, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság projektmenedzserre, a természetvédelmi őrszolgálat és a természetvédelmi vagyongazdálkodás infrastruktúrájának fejlesztéseinek sikeres megvalósításában játszott szerepe elismeréseként.

Kollégáinknak ezúton is szívből gratulálunk!

Természeti kalendárium

Rétikardvirág-virágzás

Erdeiciklámen-virágzás (Szaknyér szurdokerdő)

JÚLIUS

Őszivér-fű-virágzás (Szala menti tanösvény, Sárgallium tanösvény)

Nagytüzelepke-repülés (Keserűszéri Vendégház, Szala menti tanösvény)

Dunavirágzás (Rába part – Csákánydoroszló Vizi Vándor Látogatóközpont)

AUGUSZTUS

Szarvasbögés (Keserűszéri Vendégház környéke)

SEPTEMBER

Őszi tájkép (Felsőszéri tanösvény, Szala menti tanösvény)

OKTÓBER

Légyölő galóca (Szalafői erdők)

NOVEMBER

Nagy őrgébics (Őriszentpéter és Kondorfa közti út mente)

Fenyőrigó (Szalafői rétek)

DECEMBER

Részletről részletre – Erdőkezelés = türelemjáték



Fontos elegyfaj, egy hatalmas vadkörte

Több, mint 3500 hektár erdőterületet kezel az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság jelenleg. Egy részük beavatkozást igényel – vagy azért, mert kitermelés után fel kell újítani, vagy mert invazív fajok veszélyeztetik az őshonos állományt, esetleg nincs meg bennük a kellő változatosság. A végső cél, hogy a természetes állapothoz minél jobban hasonlít, fajgazdag erdőségek jöjjenek létre, mondta el Világhy Andrásné, az Igazgatóság erdészeti csoportvezetője.

– Az Őrségben a keménylombos – gyertyánnal, vadgyümölcsökkel, bükkal elegyes tölgy – erdő számít természetesnek. A nemzeti park

2017-ben felmérést végeztetett: szakértők vizsgálták az erdőtársulások állapotát, és koncepciót fogalmaztak meg a kezelésükre. Ehhez igazodunk ma is – fogalmaz Világhy Andrásné. – Az erdészekkel időről időre, részletről részletre bejárjuk a területeket, rögzítjük az aktuális állapotot, kitűzzük az elérendő célt, meghatározzuk és fokozatosan megteszük az oda vezető lépéseket. Ez a folyamat minden erdőrészletnél más-más beavatkozást kíván és eltérő stádiumban tart.

– Milyen állapotban kerülnek az erdők az Igazgatóság kezelésébe, mi a teendő velük?

– Évente 20-30 hektárral nő a nemzeti park vagyonkezelésébe vont területek nagysága. Jó részük felújításra szorul, vagy megkezdett mesterséges erdőfelújítás, ami folyamatos, szinte napi szintű odafigyelést, munkát jelent: intenzíven figyeljük, ép-e a kerítés, bejutott-e a vad, kell-e csemetét pótolni, ha igen, mennyit és milyen fajokat. Ezeket az erdőket tavasztól-őszig két vagy több alkalommal ápoljuk, hiszen a fiatal fácskák fejlődése, növekedése csak akkor biztosított, ha övük őket a vadkártól és a fölējük növekvő konkurens növényektől, például a szedertől.

– A természetes erdőket változatos fajok alkotják. Milyen mód-szerekkel igyekeznek ezt megteremteni?

– Az egyetlen erdők esetében a törekvés az, hogy elindítsuk őket az elegyesedés útján, vagyis minél változatosabb őshonos fajok alkossák az erdőtársulást. Ez történhet csemeteültetéssel, vagy a természetesen megjelenő elegyfajokra alapozva. Egy szalafői fenyvesben például vágással bontottuk az erdő záródását, hogy megfelelő feltételeket teremtsünk a gyertyán, a bükk és a vadgyümölcsök természetes megjelenéséhez. Egy másik fenyőerdőben pedig azért kellett beavatkoznunk, mert visszaszorulóban volt a tölgy és a bükk, meg



Injektálással elpusztított akác



Kialakulóban egy változatosabb korszakeret

kellett tehát akadályozni, hogy a fenyő kiszorítsa ezeket a fajokat.

– Milyen inváziós fajok okoznak problémát, és hogyan védekeznek ellenük?

– Az Őrség legjellemzőbb özön-faja a fehér akác. Ahol elterjed, ott megváltozik a környezet, más lesz a jellemző és az avarszint összetétele, eltűnnek az őshonos fajokra jellemző rovarok, gombák. Ez a fajszegénység egyáltalán nem hasonlít az egykor jellemző, eredeti állapotr. A folyamatot az akác visszaszorításával lehet megállítani. Ha kellő számú tölgy, bükk és gyertyán van jelen, elegendő kivágni az oda nem illő akácot, mert a tuskót annyira leárnyékolják a keménylombosok, hogy nem képes újra sarjadni. Ez történt

például két rábagyarmati erdő-részletben. Ahol viszont kevés az őshonos fa az akácok körül, vegyszeres megoldást kell alkalmaznunk velük szemben.

– Az erdők esetében több tíz, száz évre előre kell gondolkodni...

– Igen, az erdőkezelésben nem jellemző a gyors eredmény, az életközösség kialakulása hosszú folyamat. Változatos, egészséges egységet alkotó erdők létrehozására törekszik az Igazgatóság. A végső cél, hogy az erdőt magára lehessen hagyni, és működésbe lépjen a természetes dinamika. Ehhez azonban el kell érni az ideális faj- és korösszetételt – legyen minél többféle őshonos egyed, azokból pedig fiatalok és idősebbek vegyesen.

Botanikai szenzáció a Kőszegi-hegységben

A tavalyi esős nyár igen kedvező életfeltételeket kínált az éghajlati viszonyok változásaira érzékeny fajok számára. Ilyen például a természetvédelmi oltalom alatt álló erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), a harasztok törzsébe tartozó virágtalan növény.



mő leveleket és érlelnek spórát. A Kőszegi-hegység területén már az 1800-as évek végén is azt jegyezték fel róla, hogy nagyon ritka, mindössze néhány példányát említik. Az 1990-es években folytatott átfogó botanikai kutatások eredményeképpen néhány tő volt az ismert állomány nagyság, aztán sokáig nem volt tudomásunk a növény jelenlétéről.

Az utóbbi néhány évben viszont újabb és újabb lelőhelyek kerültek elő, így jelenleg 36 példánnyal dicselkedhetünk, ami igazi botanikai szenzáció! Őrségi és vendvidéki élőhelyein egyed-száma húszas nagyságrendű.

Kárádi Blanka
természetvédelmi területfelügyelő

felel a természetes élőhelyének, ugyanis folyóvizek, tavak partján találkozhatunk vele leggyakrabban. Teljesen ártalmatlan, főleg kisebb halakkal és vízhez kötődő gerinces állatokkal táplálkozik.

A történet így szerencsés véget ért: a kamionszofőr folytathatta útját, és a határforgalom is megindulhatott.

Tóth Mihály
természetvédelmi területfelügyelő



Érkezésünkkor 5-6 rendőr és a sofőr ácsorgott a kamion mellett. Szerencsére volt a telefonjában egy fotó a kígyóról. Megkönnyebbülten vettem tudomásul, hogy kockás siklóról van szó. A sofőr persze továbbra sem volt hajlandó visszaülni a kabinba és félreállni. A kezembe nyomott egy szerszámosládát, és azt mondta:



MEGÚJULVA A NETEN

Igazgatóságunk az online térben is jelen van. Két honlappal is igyekszünk tájékoztatást adni nemzeti parkunkról, melyek nagy örömünkre megújultak, így felhasználóbarátabb, a mai kor elvárásainak jobban megfelelő kontöbbsben várják az érdeklődőket.

A www.orseginemzetipark.hu weboldal a nemzeti park természeti és kulturális jellegzetességeit, tevékenységünket, szolgáltatásainkat, tájvédelmi körzeteinket, természetvédelmi területeinket mutatja be, illetve itt található információkat a folyamatban lévő és megvalósított projekteinkről, közérdekű adatainkról. Elérhetőségeink

közt megtalálható a hétvégi természetvédelmi őrszolgálat ügyelet és a madármentő központunk telefonszáma is.

A www.orseginemzetipark.hu weboldal a nemzeti park természeti és kulturális jellegzetességeit, tevékenységünket, szolgáltatásainkat, tájvédelmi körzeteinket, természetvédelmi területeinket mutatja be, illetve itt található információkat a folyamatban lévő és megvalósított projekteinkről, közérdekű adatainkról. Elérhetőségeink

Kovács-Mesterházy Viktória
osztályvezető



RECEPT SAROK Szőlőlevélben sült vargánya

Borbás Marcsi ajánlásával

Hozzávalók:
5-6 db fiatal vargánya, 10 db nagy zseme szőlőlevél, 5-6 gerezd fokhagyma, 2 nagy csokor petrezselyemzöld, pehelysó

A fiatal gombákat egészben hagyva megtisztítjuk. (Akkor fiatal a vargánya, amikor a kálap alján a spórataratók még fehérek.) Enyhén sós vízzel leforrázzuk a szép egészes, tenyérnyi nagyságú szőlőleveleket. Egy tűzálló tál alját megkenjük szőlőmag- vagy olívaolajjal, és befedjük a levelek felével. Ráhelyezzük a gombákat, rászórjuk az egészt, meghamozott fokhagymagerezdeket, és a tetejét jócskán megpakoljuk a szintén egészben hagyott petrezselyemzölddel. A maradék szőlőlevéllel betakarjuk az ételt úgy, hogy fedjük egymást



Épül, szépül a kerített ház

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes egyik ikonikus épülete a Zsoldos-féle kerített ház. Különlegességét az adja, hogy az egyetlen, eredeti helyén fennmaradt kerített háztípus ma Magyarországon. Ezért is fontos, hogy megőrizzük az utókornak, és az eredeti, autentikus állapotában mutassuk be az érdeklődőknek.

Eleink a hagyományos építkezés során természetes anyagokat használtak, melyek a mai modern építőanyagokkal szemben kevés-

bé ellenállóak, ezért időről időre tisztítani, javítani és cserélni kell őket. A kerített ház tetőszerkezete sajnos az évek során olyan rossz állapotba került, hogy teljes egészében cserére szorult, ami azonban nem kis költséget jelent. Az Agrárminisztérium támogatásának köszönhetően a tavalyi év végén lehetőségünk adódott, hogy megkezdjük a munkálatokat.

A régi, rozsszalmából készült zsúpot eltávolítottuk, a tető fa szerkezetét szakemberek átvizs-

gálták, a még felhasználható elemeket visszaépítették, a cserére szoruló darabokat hagyományos technológiával megmunkálva helyettesítették. A zsúpfedést azonban csak a rozs érése után tudjuk elkezdeni, így fólíával gondosan lefedett tetővel várja a ház, hogy újra teljes pompájában mutatkozhasson a látogatóink előtt. Megértésüket és türelmüket kérjük erre a rövid időszakra!

Kovács-Mesterházy Viktória
osztályvezető



Újraélesztjük a kaszálógyümölcsösöket



Tavaly decemberben nyerte meg a pályázatot az Igazgatóság két osztrák natúrparkkal – Weinidylle, Naturpark Raab – közösen. 2026-ig az eltűnőben lévő kaszálógyümölcsösök felélesztésén, megőrzésén, nagyközönséggel való megismertetésén dolgoznak.

– A program hangsúlyos eleme a környezeti nevelés. Gyalogos és kerékpáros túrákat szervezünk határon innen és túl meglévő kaszálógyümölcsösökbe, felnőttképzést tartunk a fenntartásukról, workshopon sajátíthatják el az érdeklődők a metszés csínját-bínját és a gyümölcsök feldolgozási módját. Szeretnénk meghonosítani a helyi vendéglátásban a természetkímélő gazdálkodásból származó helyi gyümölcsstermékeket, tartunk főzőshow-t, kóstoltatást. Szakmai oldalról pedig genetikai

Legfőbb cél, hogy ne tűnjenek el a tájra jellemző ősi, ellenálló gyümölcsfajták, megőrződjön a kaszálógyümölcsösök biológiai sokfélsége, és az emberek ismerjék meg a bennük rejlő értéket, lehetőséget.



INTERREG VI-A Ausztria-Magyarország Program ATHU-0100001 OrCon projekt

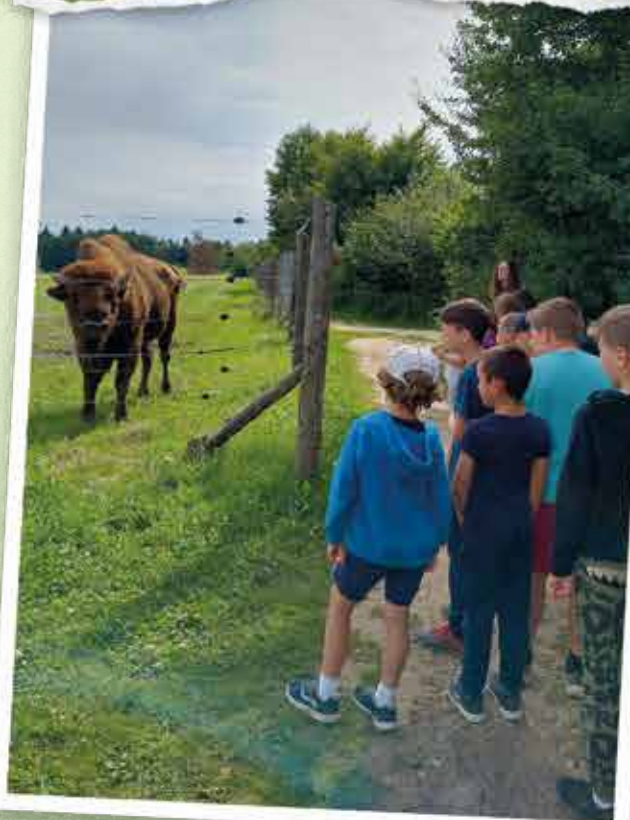
TÁBOROZZ VELÜNK!



TARKALEPKE NAPKÖZIS NYÁRI TÁBOR

2024. június 24-28.
2024. július 15-19.
2024. augusztus 12-16.

További információ:
turisztika.orseg@onpi.hu



IMPRESSZUM

Kiadja az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság.
Cím: 9941 Őrszentpéter, Városszer 57. • Tel.: 94/548-034, 94/548-036
E-mail: onpi@onpi.hu • www.orseginemzetipark.hu
Szöveg: Krizsán Zsuzsanna • Szerkesztés, terjesztés: Zotu Reklám Kft.
Felelős kiadó: Dr. Németh Csaba igazgató • Megjelenik 11.300 példányban.